

תגה"ח

מלאכי זס בשער שלישי מספר אגרת המפתחל כגיע
אל העבד סקטן משה עבד ס' מארץ ישמעאל
דקרטב"י וכו' והרמז"ל חזרו למלך אחד ממלכי
הערב והעתיקו החכם ר' משה בן הכנס רבי שמואל
אבן תבון ז"ל שנת חמשת אלפים וארבע נכריאלת
עולם. שבמ"ש:

הדאגה והכעס והיגון שירשמו רועם גדול אלא באנשים שאין להם הבנה במוסרים ותוכחת
הגה"ה

כמאמר שלמה סמלך ע"ס וכעס בחיק כסילים ינות:

הגה"ח

זס כי אין יראה ס' כיראת ב"י כי מי שהוא ירא
משום אדם או מלך או שרעומד תמיד בפחד ורעד
וזס סבת קצור ימיו אכל הירא מה' לא די שבחרד'
לא סקצור ימיו אכל תוסף ימים כמאמר שלמה ע"ס
יראת ס' תוסף ימים והרשעים שאין להם יראה
ס' לא די להם שלא יאריכו ימים אכל שטח רשעים
תקצרה וכן אע"ס שמדרך הירא ורך הלכב להוליד
בנים רבי לכב כמוהו ושלח יעשר ולא יקום חילו כי
בהיותו מפתח תמיד לא יעשה חפלו כראוי אמר דוד
אשרי האיש ירא ס' במלותיו חסן מאד גבור בארץ
יהיה זרעו וגו' כלו' אשריו הירא את ס' כי לא
תקנסו תכונת היראה הריא רכו' הלכב אלא גבורה
עד שגבור בארץ יהיה זרעו וגו' וגם מי שהוא חסן
במלותיו אע"ס שיוציא כוללות בקיום המלות לא יחסר
הונו כי הן ועושר בדינתו ולדקתו עומדת לעד זס
לסורו כי יראה ס' אינ' מקצרת ואינס ממעט' הממון
ולא הימים ואינס מסכנת המקרים הרעים כיראת
בשר ודס אמר שלמה ע"ס יראה ס' לחיים ושבע
ילין כל יפקד' רע ר"ל יראה ס' לא תסכב המות אכג
היא לחיים וכן אין ירא חסר כל סוב כי שבע
ילין וכן לא יירא מהמקרים כי לא יפקד רע.
בעקרים מ"ג פרק ל"ד. שבמ"ש:

התפעלות מעט וכל מה שייה האדם יותר רגיל במדות החכמה יהיה לו מיעוט
התפעלות לשני העניינים ר"ל בשלוח ובחרדה עד אשר כשישיג סוב גדול מסובות העולם
והס אשר יקראו הפלוסופים טובות מדומות לא יחרד עליו בשמחה רבה. ואמנם יגיע
לאדם זאת הטובה בחקרו אמיסת הדברים והבנת מבע האמאל וידעתו כי הגדול
מסובות העולם אלו נשאר לאדם כל ימי חייו ואח"כ יעזבו מה הוא וכמו כן הגדולה
מהרעות שבעולם בעת שיערוך אותה האדם אל מותו אשר אי אפשר מבלעדה תהיה רעה
ז קלה מהמות בלי ספק ולא יחש לו הרעה אחרי שהיא קלה מהרעה שאי אפשר
ממנה. ובאמת קראו הפילוסופי' טובות העולם הזס ורעותיו טובות ורעות שאינס

אמיסיות

ואמאל בדברי האמר האזול סחכם המופלג ב
הרמז"ס אלה"ס. זס כי מלך זמנו שלח
אליו מיכתוב לו רפואה לחוליות שארעו לו
חדר בכללס כי גברס עליו הדאגה והחרדה
והיס מסחד מסמות וכו' לו בזה הענין דברים
אלו מקצת חסובותיו וז"ל ועסה לא חמאל
מאלו הכספעליות ר"ל הכספעל' הנפש כמו
הדאגה והכעס והיגון שירשמו רועם גדול אלא
הטוריות. ולא במדות הפלוסופים כנשים
וכנערים הסמוערים מכל חכמה והפתאים
מכני אדם כי לרפיון נפשם יחרדו ויסחדו
וכסחכוחס תלחה מהתלחות סגדל חרדהס *
ופחדס וילעק ויכבו ויקרחו ראשיהס
וימרסו לחייהס ואפשר שיגדל דאגהס וסחד'
עד אשר ימותו פתאום או אחר זמן מועט
לפי שיסגבר עליהס היגון. וכן בעת
שישיג אחד מאלו סוב מסובות העולם
סגדל שמחמו בו ויחשוב למעוט דעתו כי
השיג סוב גדול מאד ותרבה גילתו ושמחתו
ברוב הענוג מה שהשיג ויגדל לחקו עד
אשר ימותו קאסס מרוב השמחה מפני
שהחס הסבעי מספזר סתחוס בכל הגוף
ויצא חק למקומו כמו שדברו בזה חכמי
הסבס. וסבת כל זה רפיון הנפש וסכלותה
באמת הדברים.

אמנם האנשים המלומדים במוסרים

וטוכחת החוריות והמסענגים
במדות הפילוסופיות הס מקנים להס חק
נפש וגבורה והס גבורים באמת עד אשר
לא סתעלפניה נפשותיהס לדברים אלו אלא

הגה"ה

כי העושר ורוב הנכסים מבהילים לב האדם שנה' ובקרן ולאין ירכיון וכסף וזהב ירכה לך ורם לבבך ושכחת וגו' וכמה פעמי' יש עושר של' כי ארוח מחגגלים על העשיר כל היום קול פחדים באזניו מגנבי' משודדי לילה ממשא מלך ושרים כל ימיו מכאובים וכן הממשלה ג"כ רוב פעמים היא אליו לרם ולוקה לדאגה ולטרדה והשררה ררם באשר יעשה כראונו והגדיל אין מי יאמר לו מה תעשה יתקנאו בו רבים ויבקשו מותו. ראש נא אחי יוסף שאמרו לו המלך תמלך עלינו אם משול תמשול בנו. ובים בליליא קטיל בלשאר מלכא כשדא' וכאלס רבים. ונמלא כחוב בספר הצומים שאוקעביינ' ליו"ר קיס"ר כשבאו כל העם ושרים להמליכו ולתת כתר הקיסריה על ראשו לקח הוא הכתר בשתי ידיו וכה דבר. כתר כתר אלו הי' נודע לכל אדם הצרות והסוגות החרדות והרעות אשר תחתין אפי"ם שימצאון בשוק מושלכ' בין האבנים לא יקחו אותן ולא ירימו מל הארץ ואני לעבד נמכרתי לעם הזה לעבוד מלאתם לא לאדון ולקיסר והכתר הזה אינם אוח מלכוס כ"א חבלי עוני וברזל. כמה נאים הדברי' היולאים מפי הקיסר ולא היה בכל קסרי רומי כמזכו במעלה ושלמות וכן האריך ימים על ממלכתו יותר מכל קיסר שהי' לפניו. אני שבמ"ש מלאתיו בפ"ד ממסכת אבות לפי' החכם אברבנל:

אמתות כי כמה מאורעות יחשוב האדם שהוא טוב והוא רע באמת וכמה * עושר הניע לאדם וכמה מלכות גדול והיה זה להפס' גדול בגופו ושחאבד נפשו בקולר חייו וגרם הרחקתו מהאל ית' ולהבדיל בינו ובין יצרו ואחריתו עדי אובד שיגיע' היגיע' התמיד'. וכמה עושר אבד אדם וכמה מלכות שהוסר ממנה והיה כל זה להללחת גופו ותקון נפשו במדות הפוזות ואריכות ימיו וקרבו אל יצרו ואחריתו ההללח' התמידה והמנוחה ועל דרך כלל רוב מה שיחשבו ההמון שהוא טוב והוא רע אלל האמ'. ואין כוונתנו לבאר עתה אמית' אלה הדברים אמנם כוונתנו ההערה להרגל הנפש מיעוט ההתפעלות בהביט בספרי המדות והעושר ובתוכחת החוריות עד שהתחזק הנפש ותר' האמת אמת והשוא שוא ותחמטנה הדאגות והאנחות ותסור המחשבה וההשחוממות ותשמח האפש בכל ענין שיהיה האדם צו ובזה החקירה טובה מאל תחמטנה המחשבות והדאגות ואפשר שיבטלו לגמרי

בעת שישים זה האדם לנגד עיניו. וזה כי כל מה שיחשוב האדם וידאג ויתחדש לו אנה ויגון לא ימלט זה מהיות אחד משני דברים. או שיהיה בדבר העצר כמו שיהיה בחדת עושר שהיה לו או מיהת אדם שהיה יקר בעיניו. או שיהיה צעניינים עתידים ליפול ויפחד וידאג למה שיחשוב וידמה שיפול עליו מהם חק מהגזיקים וירא שמה יארע לו ררה או תבואיהו תלא' או יפגעהו

הגה"ה

כדמנינו ברוד המלך ע"ס אחר שמת הילד קס מהארץ ורבה וחלף שמלותיו ולא עלב עוד כאשר עשה בעוד הילד חי וכן השיב לעבדיו ועסה מה למה זה אני אם האוכל להשיבו. שבמ"ש:

מלאך ולא כוכב או זולתו זאת מהמתשבו'

הגה"ה

וכן גרסינן פרק הרוואה (דף סז) ת"ר מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול לוחה ואמר מובטח אני שאין זה בחור ביתי עליו הכתוב אומר משמועה רעם לא יירא וכן לנו בעות זה'. אמר רבא האי

המחשבה צמה שטנר ואבד * כבר לא חועיל כלום בשום פנים והאנחה והדאגה על הדברים שמתו וכבר אבדו הם מחסרי הדעת ואין הפרש שידאג האדם על עושר או איזה דבר שהיה חביב לו שנאבד ממנו. או שידאג מפני שהוא נברא אדם ולא הנמנעות וכן מחשב' האדם בדבר שהוא ירא שמה יקרהו לזמן הבא גם * זה הכל ורעות רוח כי כל מה שיירא האדם ממנו הוא אפשר שיהיה ואפשר שלא יהיה כמו שידאג כמו כן לריך שחשמה נפשו בצטחון השם בהחילו הספק ממה שיירא כי זה כע זה אפשר

קרא מרישים לסימא מדיש ומסימא לרישא וגומר
משמעה רעם לא יירא מס טעם נכון לבו בטוח
כס' וגו'. עוד שם ססוא חלמידא דסוס אזיל
אבתריה דר' ישמעאל בר' יוסי חזי' דקא
מפחיד אל' חסאס את דכתיב פחדו גליון חסאס
אל' וככתיב אשרי אדם מפחד תמיד הכוא כד'ס
כתיב. יסודא בר נתן כוס שקיל ואזיל אבתריה
דר' סמנו' חזייה דקא מיתנה אל' יסורי קא בעי
הכוא גברא לאסויי אנפשיה דכתיב כי פחדתי
ויאסויי. אל' וככתיב אשרי אדם מפחד תמיד
הכוא כד'ס כתיב. א"כ נראס מדברי רז"ל שכלל
וכלל אל יפחד וידאג אדם להכא כי כזה יגרס לו
נוק והפסד ח'ו. שבת"ס:

להשאר הדבר המחליא אותו וסענין שהוא ימשך אחר פאטו או אחר דאגתו. נמלא
הוא עצמו יפרנס ויכלכל דבר המחליאו. ולא יתשוב האיש העושה זה שפועה לעצמו
היזק מעט. כי החולי כשיתיישב בגוף מי יוכל לשאת פרחו או מי יוכל להסירו ממנו.
כל' כשיגיע החולי בגוף ויסייג בו עד

מי יוכל לסבול קורח החולי האל. וזה
ידוע כי מי שידאג תמיד נופל בחלאים רעים*
וזכרו כי פלוסוף אחד אמר למלך זמנו כי
הדאגה תמס לב האדם ורצה לנסות דבריו
ויקח היה אחת שאברי בסנה דומה לאברי
בסן האדם ויחביא אותה במקום חפל והיו
נוחלים לה מאכל ומשקה כפי צרכה ולקן
הימים טה לקרוע בסנה ולהוציא לבה וימלא
אותה שכחשה מאד ולא נשאר לה אלא מנע

ונמלא שזה היה ממה שהיית' דואגת על שבתה במקום האל וידע המלך כי אחת אמר לו
הפילוסוף. ואמר הפילוסוף הנפש בעוד שהשמה חסחוק החטמה וסרתייה הדם ונחפור בכל
הגוף ויחדימו הפנים מפני זה וירבה הצחק לרסיון הגידים והאיברים מחזק הפצע ובעת
שהדאג חסוק הנפש והכבה שלהבת חטמה הפצע וימקנן מפל אברי הגוף לחדרי
הלב * ונהפכו כל פנים לירקון לאכדן הדם

מהם. ורוב פעמים גורם המות וזהו שאמרנו
סנה השמחה והדאגה והחסם אמר מי שרוצה
לחיות יבין לתלואות לב אחין. וצריך אדם
שיבזה חייו ויאמין שמעש' העולם פעמים
סוב ופעמים רע להפך ממה שירצה האדם
והסוב והרע מעורב יחד בעולם וע"כ אמר

בעל השיר כי הזמן נקרא עיר האדם כי הוא לדאגות ולתלואות ערש. ולא מאכל ממנו
מחוק בלתי בטל עם האדם. והסוב שבו צמא. מאדלנים ועד צ. יבא יציריו כסור
אל קנח. כי הוא יבדק את הצמא:

וק

הגה"ה

אמר רב אחא שוכרם חיי גופו של אדם שנאמר
ואחס בן אדם האנה וגו'. ור' יוחנן א' כל גופו
של אדם שנאמר וסיה כי יאמרו אליך על מה אחס
נאנה ואמר על שמעס כי באס ונמס כל לב
ורפו כל ידיס וכססס כל רוח וכל דרכים תלכס
מיס. פרק סרואס (דף ס) ונפרק אע"ס (דף
ס"ב). שבת"ס:

הגה"ה

בפרק חלק (דף ק) מיייתי מפער בן סירא לא פעיל
דזיא בלכב דגברין גיברין קסל דזיא. סא שלמס
נמי אמר דאגס בלב איש ישחנה ר' אחי ור' אפי
מד אמר ישיחנה מדעתו ומד אמר ישיחנה
לאחרים. שבת"ס: